

УДК 821.161:791.3

DOI: [https://doi.org/10.17721/2520-6346.2\(67\).72-84](https://doi.org/10.17721/2520-6346.2(67).72-84)

**Олена Пилипей**, канд. філол. наук,  
ORCID ID: 0000-0003-4711-0613  
e-mail: 19lena78pylypei@gmail.com  
Український медичний ліцей НМУ  
імені О. О. Богомольця, Київ, Україна  
асоціація "Український дім",  
Сен-Жермен-ан Лей, Франція  
**Лідія Козакова**, канд. філол. наук,  
ORCID ID: 0009-0003-9984-3250  
e-mail: lkozakova303@gmail.com  
Херсонський національний  
технічний університет, Херсон

## РЕЦЕПЦІЯ ПОСТАТІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА У ФРАНЦУЗЬКІЙ КІНОКРИТИЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

*У статті йдеться про сприйняття творчості О. Довженка у французькій кінокритиці ХХ ст. Подано огляд літератури щодо вивчення французькою кінокритикою рецепції творчості українського кінорежисера. Проаналізовано праці Є. Деслава, Л. Муссінака, Ж. Садуля, М. Омса, Б. Аменгалья та ін. Зазначено аспекти, на які звертали увагу французькі кінокритики, аналізуючи творчість і досягнення українського кінорежисера (аналіз фільмів, використання нових технічних прийомів, роль українського національного менталітету у творчості О. Довженка, детальна біографія митця та естетичні категорії, навколо яких будуються фільми О. Довженка).*

**Ключові слова:** кінодискурс, кінокритика, кіно, кіномистецтво, кіноприйм, кінематограф, рецепція.

### Вступ

Постать О. Довженка, його як літературна, так і кінематографічна діяльність, відразу привернула увагу з самого моменту появи. О. Довженко – одна з ключових постатей в історії світового, зокрема європейського кіно, його творчість визначила багато в чому кіноприйоми, які використовувалися протягом ХХ ст.

у кіномистецтві. Тим більше цікаво простежити, як оцінювали французькі кінокритики внесок О. Довженка, оскільки французький кінодискурс мав і має великий вплив на розвиток світової кінокритики ХХ ст. Аналіз сприйняття творчості видатного українського кінорежисера французькою кінокритикою дозволяє побачити діалог між двома європейськими культурами, а також простежити формування і розвиток кінодискурсу. Хоча творчість українського кінорежисера широко вивчалася, але рецепція французької кінокритики залишається малодослідженою. Цим зумовлюється **актуальність** цієї розвідки.

**Метою** є проаналізувати праці Є. Деслава, Л. Муссінака, Ж. Садуля, М. Омса, Б. Аменгаля, присвячені постаті О. Довженка, виділивши аспекти, на які звертають увагу автори досліджень, аналізуючи кінематографічну діяльність українського режисера. **Предмет** становить вивчення сприйняття постаті О. Довженка у працях згаданих французьких кінокритиків ХХ ст. **Об'єктом** є праці Є. Деслава, Л. Муссінака Ж. Садуля, М. Омса, Б. Аменгаля.

Для розв'язання поставленої мети використано такі методи дослідження, як історико-порівняльний, комплексний текстуальний аналіз, синтез матеріалу, узагальнення.

**Огляд літератури.** Сприйняття творчості О. Довженка в закордонній пресі було об'єктом вивчення багатьох дослідників. Так, Л. Полтава присвятив свою працю "Довженко в "Історії кіномистецтва" Жоржа Садуля" (2012) аналізу постаті О. Довженка в книзі Жоржа Садуля "Історія кіномистецтва". О. Сняданко у статті "Західні дослідники про творчість Олександра Довженка" (2012) робить огляд рецепції діяльності кінорежисера англомовною критикою. Л. Брюховецька (2015), аналізуючи стрічку "Звенигора" О. Довженка, розглядає історико-культурний контекст створення фільму, зокрема звертає увагу на сприйняття цього фільму критикою 1929-х років, згадуючи реакцію Л. Муссінака, французького кінокритика 20–30-х рр. ХХ ст. Н. Медвідь у праці "Довженко і світ" (2016) робить огляд світових оцінок творчості О. Довженка, серед яких згадує французьких кінокритиків, зокрема Гу-Пеллетана, який високо

оцінив фільм "Повість полум'яних літ", а також Ж. Садуля, який у свою загальну працю "Історія кіномистецтва" включає також фільми О. Довженка (Медвідь, 2016). У статті Сахно О. В. "Зарубіжні кінокритики та преса ХХ століття про фільми Олександра Довженка" (2018) проаналізовано оцінки творчості Довженка європейською та американською пресою, спираючись на архівні джерела, зокрема радянські та зарубіжні журнали 1930-х років ("Кіно", "Радянське кіно", "Film daily"), також згадано працю Ж. Садуля "Історія кіномистецтва", в якій йдеться в тому числі й про творчість О. Довженка. У 2005 році вийшло монографічне дослідження Л. Госейка "Історія українського кінематографа. 1986–1995". У цьому дослідженні французький кінознавець українського походження Л. Госейко системно подав історію українського кіно за 100 років, згадуючи безперечно й О. Довженка. Серед найновіших досліджень слід назвати статтю 2024 року Л. Госейка "Про Олександра Довженка та його перебування у Франції", де подано біографічну інформацію про закордонну подорож до Франції О. Довженка і його дружини влітку 1930 року та ймовірне перебування самого Довженка в Парижі 1932 року.

Не зважаючи на велику кількість праць, присвячених рецензії творчості О. Довженка, дослідження саме про сприйняття його творчості французькою кінокритикою відсутні або згадуються дуже побіжно. Цим зумовлюється актуальність даної розвідки.

## **Результати**

Одним із тих, хто перший у французькому кіносередовищі звернув увагу на творчість українського режисера, був Євген Деслав – французький та іспанський кінорежисер. Тим цікавіше, що він має українське походження, його справжнє прізвище Слабченко. У 20–30-х рр. ХХ ст. займався кінокритикою, зокрема у 1925–1933 рр. працював в журналі "Кіно" (друкований орган Всукраїнського фотокіноуправління (ВУФКУ). Французьким кореспондентом цього видання був Є. Деслав. 1928 року в Парижі Є. Деслав заснував товариство, кіноклуб "*Les amis du cinema ukrainien*" ("Друзі українського кіно"), метою

якого було сприяння популяризації українського кіно за кордоном, зокрема в Європі.

У № 4 журналу "Кіно" за 1928 рік вийшов допис Є. Деслава "Українські фільми в Парижі", у якому він зазначив, що покази двох українських фільмів О. Довженка "Звенигора" і "Тарас Трясило" "мали значний успіх: «Трясило», як фільм історичний, «Звенигора», як фільм – підсумок артистичних і технічних здобутків ВУФКУ" (Деслав, 1928b, с. 14). В іншій статті "Звенигора – сенсація паризького екрана" Є. Деслав, відзначаючи успіх фільму "Звенигора", пише: "Французька кінокритика зустріла його прихильно" (Деслав, 1928a, с. 5). Також він акцентує на використанні О. Довженком нової сюжетної концепції – "компроміс ігрового фільму з документальним..." (Деслав, 1928a, с. 5). На його думку, це був новий для закордонних фільмів "прийом образowego нездійснення призначеної титром дії – слова Павла (персонаж фільму – О. П.) – «я кінчив» і невиконання очікуваної акції" (Деслав, 1928a, с. 5). Йдеться про використання напису як вдалого суто кінематографічного способу. У цій же статті Є. Деслава знаходимо перелік нових закордонних фільмів, які показали в цей же час у Парижі, і як сприйняла їх паризька публіка ("Цирк" Ч. Чапліна, "Маленька перекупочка" М. Пікфорда, "Гаучо" з Д. Фербенксом, "Сум Сатани" Д. Гріфіцця, "Суня" з Г. Свенсон, І. Дугласом), поряд із цим він згадує шалений успіх "Звенигори" О. Довженка.

У статті "Успіх "Звенигори" в Парижі (ВУФКУ в Фільм-клубі, Сорбонні, "Сіне-Латен")" кінокритик знов відзначає шалений успіх фільму "Звенигора", "успіх першого кроку" (Деслав, 1928 с, с. 12). Автор подає враження від технічних кінематографічних прийомів, використаних у "Звенигороді": "Блискуче фото. Найкраще сфотографований фільм з усієї баченої радянської кінопродукції..." (Деслав, 1928с, с. 12). Тут же кінокритик згадує про показ фільму О. Довженка в Сорбонні, в залі Декарта. Супроводжувала цей показ лекція іншого французького кінокритика Леона Муссінака "Сучасні тенденції радянського кіна". Автор згадує, що пройшов окремо показ для

французьких студентів у Латинському кварталі Парижа в кінотеатрі "Сіне-Латен", на якому також були і представники кінофірм, які могли б забезпечити кінопрокат стрічки. Так і сталося. Фільм О. Довженка демонструвався в Женеві, Брюсселі, Лондоні, готувався показ в Голландії. У Франції були заплановані покази в Ліллі, Монпельє, Ніцці. Крім того, ВУФКУ запросили взяти участь у "першому кінематографічному конгресі латинських країн" (Деслав, 1928с, с. 12), що планувався на початок літа 1928 року. Це говорило про резонанс, який справив фільм "Звенигора" О. Довженка на французьку та європейську кіноспільноту.

У жовтні-листопаді 1927 року інший французький кінокритик, теоретик кіно Л. Муссінак відвідав Київ і подивився фільм "Звенигора" О. Довженка. Вражений цим фільмом, кінознавець відгукнувся про цей фільм так: "...Картину добре задумано. Фільм скомпоновано стисло, його гарно збудовано й подано. В особі ...О. Довженка ви маєте молодого талановитого режисера, що позбавлений забобонів, зв'язаних з театральними постановами й вміє кінематографічно думати й будувати свій твір" (Драгоманів, 1927, № 19–20, с. 4). Наступного 1928 року, коли "Звенигору" було продемонстровано у Парижі, зокрема в Сорбонні, Л. Муссінак прочитав лекцію перед показом й "поставив цю картину О. Довженка на перше місце в радянському кіно" (Тетерюк, 2013, № 2, с. 42).

У 1956 р. з приводу смерті українського режисера Л. Муссінак опублікував працю "Довженко або роздратована любов до української землі" ("Dovjenko ou l'amour exaspere de la terre d' Ukraine"), в якій назвав його найвидатнішим майстром українського кіно.

У 1949 році вийшла книга Жоржа Садуля "Історія кіномистецтва" ("Histoire de l'art du cinema"), в якій автор абсолютно органічно розглядає і постать О. Довженка. Він наголошує на значенні національного менталітету в творчості українського кінорежисера: "Довженко, що прийшов у кіно в кінці періоду німого фільму, також абсолютно відрізнявся від своїх попередників... Довженко – українець. Ця деталь має своє

значення..." (Полтава, 2012, с. 16). Детально характеризуючи фільм "Арсенал", Ж. Садуль відзначає одну з основних рис фільму О. Довженка: "...ліризм домінує у всіх творах великого українського митця" (Полтава, 2012, с. 16). Також Ж. Садуль наголошує, що у фільмі "Земля" Довженко розробив три "вічні" ліричні теми: любов, смерть, всеперемагаюча природа. Крім того, дослідник аналізує інші фільми українського митця, зокрема "Іван", "Аероград", "Щорс".

Ще один французький кінокритик та історик кіно Марсель Омс у 1968 році опублікував дослідження про О. Довженка у французькому журналі "Revue premiere plan". Цей дослідник відзначив суперечливість постаті українського митця, з одного боку, антисталініста, з іншого – дуже офіційного режисера. Він пояснював це "par une perpétuelle oscillation entre les impulsions du coeur et les modérations de l'esprit, par une vision cosmique des événements à travers le lopin de terre des rives de la Desna / вічним коливанням між поривами серця і поміркованістю розуму, космічним баченням подій через клаптик землі на березі Десни" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 168). Також М. Омс порівнював О. Довженка з В. Гюго на основі "*...le desir de participer à tout prix, d'etre présent aux heures où se fait l'Histoire. Tout comme Hugo.../ бажання за будь-яку ціну брати участь, бути присутнім у години, коли твориться історія...*" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 168). Цікаві думки М. Омса про те, як розумів О. Довженко соціалістичну революцію: "*Pour Dovjenko, la Revolution socialisme a donné aux hommes les possibilités d'une emprise nouvelle sur la nature. Jusqu'ici l'homme était prisonnier des préjugés et des tabous des cultures ancestrales; octobre a soudain déchiré le voile et restué à l'homme une partie de ses pouvoirs perdus / Для Довженка соціалістична революція дала людству можливість по-новому опанувати природу. До цього часу людина була в'язнем забобонів і табу прадавніх культур; Жовтень раптово зірвав завісу і повернув людині частину її втраченої могутності...*" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 168).

Чи не єдина ґрунтовна докладна праця про О. Довженка вийшла 1970 року, написана французьким дослідником

Б. Аменгалем "Alexandre Dovjenko". Б. Аменгаль подає морально-психологічний портрет О. Довженка, часто цитуючи слова Юлії Солнцевої – дружини О. Довженка. Кінорежисер був *"Plain de talent, infatigable, éminent, brave et sévère... Tout le monde respectait Dovjenko / талановитий, невтомний...хоробрий і суворий. Довженка всі поважали"* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 7). Далі Б. Аменгаль пише: *"Dynamique, aisément lyrique, l'enthousiasme, comunicatif: "une personnalité dominante" / Динамічний, натхненний, з комунікативним ентузіазмом: домінуюча особистість..."* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 8). Автор наводить слова Ю. Солнцевої: *"C'était un homme très doux, "en cela très typiquement ukrainien, les Russes sont plus violents / Він був дуже м'якою людиною, в цьому плані дуже типово українською, бо росіяни більш жорсткі..."* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 8); *"Mais il fut de tous les cinéastes soviétiques, le plus profondément engagé dans la Grande guerre patriotique. Ayant refusé la vie de cinéaste à l'arrière pour la vie du front, il exalta alors, implacablement, la violence patriotique et la fureur guerrière comme il avait dans tous ses films célèbre la violence et le sacrifice revolutionnaires....Des photos nous montrent, tribun et endoctrineur, dressé de toute sa taille comme à la parade ... / Але з усіх радянських кінематографістів він був найглибше відданий Великій громадянській війні. Відмовившись від життя кінорежисера в тилу заради життя на фронті, він звеличував патріотичну лють війни... На всіх фото він зображений як трибун, випростаний у повний зріст, як на параді..."* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 8). *"Il vivait et pensait comme il s'exprime dans ses films / Він жив і думав, як він виражався у своїх фільмах"* (переклад О. П.), – говорить Ю. Солнцева (Amengual, 1970, р. 9).

Б. Аменгаль відзначає тяжіння до символічних образів та прив'язаність О. Довженка до рідної землі, до України: *"Il aimait l'imagination fantastique mais lorsqu'elle a les pieds sur la terre / Він любив фантастичні образи, але тільки тоді, коли вони закорінені в землю"* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, р. 9). Французького дослідника вражає цей зв'язок О. Довженка з

рідною землею, говорячи, що *"C'est par la terre, en effet qu'on peut, è expliquer, comprendre tout Dovjenko, – par sa terre, l'Ukraine. Rarement homme fut à ce point défini comme lui par ses racines, ou, si l'on préfère, par son enfance, la toute première aurore de sa nature profonde (Desna). Il tenait toute sa substance de sa terre natale, de sa famille paysanne, du cadre villageois, des sentiments de la beauté et de l'honneur, de la bonté et du bonheur tels que son enfance, en dépit de la pauvreté, les lui avait révélés. De son patrimoine, il fut sa poésie et sa morale / Саме через землю можна зрозуміти всього Довженка, через його землю, Україну. Рідко кого так визначало його коріння, або, якщо хочете, його дитинство, найперший світанок його глибинної натури (Десна). Він черпав усе своє єство із землі, на якій народився, із селянської родини, із сільського оточення, із почуттів краси і честі, добра, які відкрило йому дитинство, незважаючи на злидні, в яких він жив. Зі своєї Батьківщини він черпав свою поезію та свою мораль..."* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, p. 10). Таким чином Б. Аменгаль відзначає національно-ментальне джерело творчості О. Довженка.

Досить детально Б. Аменгаль робить огляд найвідоміших фільмів О. Довженка, зокрема "Вася-реформатор", "Ягідка кохання", "Сумка дипкур'єра", "Звенигора", "Земля", "Іван", "Аероград", "Щорс", "Мічурін" тощо. Дуже детально зупиняється на аналізі фільма "Звенигора", розбираючи кожен з 12 епізодів, з яких складається стрічка.

Дослідник зупиняється на огляді естетичних категорій, використаних у фільмах О. Довженка, зокрема краси, смерті. Так, не дивлячись на те, що фільми Довженка соціалістичні, а сам режисер заснував непересічну радянську кіношколу, *"... ceux de Dovjennko nous persuadent d'abord de sa beauté. A quell point cependant cette beauté était en son essence réaliste, combien l'imagination et lyrisme visionnaires de Dovjenko serraient de près le réel concret dans sa complexité / ... фільми Довженка передусім переконують нас у своїй красі. Наскільки візонерська уява та ліризм Довженка були близькі до конкретної реальності в усій її складності..."* (переклад О. П.) (Amengual, 1970, p. 109). Навіть

традиційні образи миру і війни у О. Довженка інтерпретуються під своїм кутом бачення.

Смерть, на думку Б. Аменгаля, "*... est presente partout dans les films de Dovjenko, la mort et la séparation, qui est comme la forme atténuée, quotidienne de la mort / ... смерть присуття у фільмах Довженка всюди, смерть і розлука, яка є приглушеною, повсякденною формою смерті*" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, p. 109).

Також дослідник відзначає присутню у фільмах О. Довженка категорію гармонії протилежностей: "*L'harmonie des contraires .... Entre science et poésie, clarté et mystère, coeur et raison / між наукою та поезією, ясністю й таємничістю, серцем і розумом...*" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, p. 126). Б. Аменгаль акцентує увагу на важливості для О. Довженка документальності, правди життя: "*Comme les surréalistes, Dovjenko part du document, d'un document qui le bouleverse, le captive / Як сюрреалісти, Довженко відштовхується від документа, від документа, який приголомшує і захоплює його...*" (переклад О. П.) (Amengual, 1970, p. 126).

Окремим розділом книги французький автор подає висловлювання самого О. Довженка про кіно як творчий процес, наприклад "Праця та скромність", "Робота та спонтанність", "Захоплення та документальність", "Актор", "Про композицію", "Сценарій та діалог", "Культ особистості", "Соціалістичний реалізм", "Типове", спираючись на цитовані джерела. Таким чином, книга Б. Аменгаля дає повний портрет українського митця і знайомить франкомовного читача з детальною біографією митця, подає морально-психологічний портрет О. Довженка, аналізує усі фільми, їх історії створення, містить тексти і документи, висловлювання самого О. Довженка, уривки з літературних творів письменника, подає висловлювання критиків про генія, в хронології наводить фільмографію самого Довженка, а також фільми про нього, фільми, зняті уже після смерті Довженка. Також міститься список праць про О. Довженка, тексти самого українського кінорежисера.

## Дискусія і висновки

Отже, на основі аналізу французьких праць, присвячених творчості О. Довженка, можна сказати, що цих розвідок не так уже й багато. Але проаналізовані праці дозволяють виділити певні аспекти, на які звертали увагу французькі кінокритики, зокрема аналіз фільмів "Земля", "Звенигора" (Є. Деслав), "Вася-реформатор", "Ягідка кохання", "Сумка дипкур'єра", "Звенигора", "Земля", "Іван", "Аероград", "Щорс", "Мічурін", "Звенигора" (Л. Муссінак, Б. Аменгаль), використання нового сюжетного ходу – поєднання ігрового та документального кіно, а також технічних кінематографічних прийомів (Є. Деслав), суперечливість українського кінорежисера як антисталініста та офіційного режисера (М. Омс), значення і вплив українського національного менталітету та ліризму в творчості О. Довженка (Ж. Садуль, Б. Аменгаль), детальну біографію митця, морально-психологічний портрет режисера, вказівки щодо джерел творчості (символічні образи й рідна земля), огляд естетичних категорій, важливих для українського кінорежисера, таких, як краса, смерть, гармонія протилежностей (Б. Аменгаль). Навіть не така велика кількість праць французької кінокритики, присвячених творчості О. Довженка, все одно свідчить про надзвичайний інтерес французького кіносередовища до діяльності українського режисера та про вплив О. Довженка на розвиток європейського кінематографа.

**Внесок авторів:** Олена Пилипей – концептуалізація, методологія, написання (оригінальна чернетка); Лідія Козакова – підготовка огляду літератури, написання (перегляд і редагування).

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Брюховецька, Л. (2015). "Звенигора": оволодіння історичним часом. *Магістеріум*. Вип. 6: Літературознавчі студії, 3–19.
- Госейко, Л. (2005). *Історія українського кінематографа. 1895–1995*. КІНО-КОЛО.
- Госейко, Л. (2024). Про Олександра Довженка та його перебування у Франції. *Народна творчість та етнологія*, 3(403), 29–37.
- Деслав, Є. (1928а). Звенигора – сенсація паризького екрана. *Нове мистецтво*, 10/11(80/81), 27 березня, с. 5.

- Деслав, Є. (1928b). Українські фільми в Парижі. *Кіно*, 4(40), квітень, с. 14.
- Деслав, Є. (1928с). "Успіх "Звенигори" в Парижі (ВУФКУ в Фільм-клубі, Сорбонні, "Сіне-Латен")". *Нове мистецтво*, 14/15(84/85), 24 квітня, с. 12.
- Драгоманів, С. (1927). Леон Муссінак у Києві. *Кіно*, 19–20, с. 4.
- Лейт, Авдуламір Кадум. (2015). Творчість Олександра Довженка як екстремальна режисура: рецепція французьких і німецьких дослідників. *Культурологічна думка*, 8, 91–97.
- Медвідь, Н. О. (2016). Довженко і світ. *Наук. вісник Міжнар. гуманіт. ун-ту. Серія "Філологія"*, 1(20), 32–34.
- Миславський, В. Н. (Упоряд.). (2019). *Перше десятиліття кінематографічної творчості Олександра Довженка*. Дім реклами.
- Полтава, Л. (2012). Довженко в "Історії кіномистецтва" Жоржа Садуля. *Кіно-Театр*, 3, 16–17.
- Сахно, О. В. (2018). Зарубіжні кінокритики та преса ХХ століття про фільми О. Довженка. *Наук. праці істор. ф-ту Запор. націон. ун-ту*, 50, 311–318.
- Сняданко, О. (2012). Західні дослідники про творчість О. Довженка. *Кіно-Театр*, 3.
- Тетерюк, М. (2013). "Зенигора": західні відгуки в радянських джерелах. *Кіно-Театр*, 2, 42–43.
- Amengual, B. (1970). *Alexandre Dovjenko*. Seghers.
- Moussinac, L. (1956). *Dovjenko ou l'amour exaspere de la terre d' Ukraine. Les Lettres francaises*, 6–12 decembres.
- Oms, M. (1968). *Alexandre Dovjenko. Revus Premiers Plan*, 44, P. 102–108.
- Sadoul, G. (1949). *Histoire de l'art du cinema*. Flammarion.

## REFERENCES

- Bryukhovetskaya, L. (2015). "Zvenigora": mastery of historical time. *Magisterium*, Vol. 61: Literary studies, 3–19 [in Ukrainian].
- Hoseiko, L. (2005). *History of Ukrainian cinema. 1895–1995. KINO-KOLO* [in Ukrainian].
- Hoseiko, L. (2024). About Oleksandr Dovzhenko and his stay in France. *Folk art and ethnology*, 3(403), 29–37 [in Ukrainian].
- Deslav, E. (1928a). Zvenigora – sensation of the Paris screen. *New art*, 10/11(80/81), March 27, p. 5 [in Ukrainian].
- Deslav, E. (1928b). Ukrainian films in Paris. *Cinema*, 4(40), April, p. 4 [in Ukrainian].
- Deslav, E. (1928c). "The success of" Zvenigora "in Paris (VUFKU in Film Club, Sorbonne, "Sine Laten ")", *New Art*, 14/15(84/85), April 24, p. 12 [in Ukrainian].
- Dragomanov, S. (1927). Leon Mussinac in Kyiv. *Cinema*, 19–20, 4 [in Ukrainian].
- Leith Avdulmir Kadum. (2015). Creativity of Oleksandr Dovzhenko as extreme directing: reception of French and German researchers. *Cultural thought*, 8, 91–97 [in Ukrainian].

Medvid, N. O. (2016). Dovzhenko and the world. *Sciences. Herald Mezhnar. humanity. untu. Series "Philology", 1(20)*, 32–34 [in Ukrainian].

Myslavsky, V. N. (Comp.). (2019). *The first decade of cinematic creativity of Alexander Dovzhenko*. House of Advertising [in Ukrainian].

Poltava, L. (2012). Dovzhenko in The History of Cinema by Georges Sadul. *Cinema-Theater, 3*, 16–17.

Sakhno, O. V. (2018). Foreign film critics and the press of the twentieth century about the films of O. Dovzhenko. *Sciences. works of history. f-th Zapor. auction. Untu, 50*, 311–318 [in Ukrainian].

Snyadanko, O. (2012). Western researchers about the work of O. Dovzhenko. *Cinema-Theater, 3* [in Ukrainian].

Tetryuk, M. (2013). "Zenigora": Western reviews in Soviet sources. *Cinema-Theater, 2*, 42–43 [in Ukrainian].

Amengual, B. (1970). *Alexandre Dovjenko*. Seghers.

Moussinac, L. (1956). Dovjenko ou l'amour exaspere de la terre d' Ukraine. *Les Lettres francaises*, 6–12 decembres.

Oms, M. (1968). Alexandre Dovjenko. *Revus Premiers Plan*, 102–108.

Sadoul, G. (1949). *History of the Art of Cinema*. Flammarion.

**Стаття надійшла до редколегії збірника: 25.11.24**

**Olena Pylypei**, PhD (Philol.)

ORCID ID: 0000-0003-4711-0613

e-mail: 19lena78pylypei@gmail.com

Ukrainian Medical Lyceum NMU

named after O.O. Bogomolets, Kyiv, Ukraine,  
the association "The House Ukrainian"

Saint Germain-en-Laye, France

**Lydia Kozakova**, PhD (Philol.)

ORCID ID: 0009-0003-9984-3250

e-mail: lkozakova303@gmail.com

Kherson National Technical University, Kherson, Ukraine

## **RECEPTION OF OLEKSANDR DOVZHENKO'S FIGURE IN 20TH CENTURY FRENCH FILM CRITICISM**

*The article deals with the perception of O. Dovzhenko's work in the French crinocritics of the twentieth century. A review of literature on the study by French film criticism of the reception of the work of the Ukrainian film director is presented. The works of E. Deslav, L. Mussinac, J. Sadul, M. Oms, B. Amengal and others are analyzed. The aspects that French film critics paid attention to when analyzing the work and achievements of the Ukrainian film director (analysis of films, the use of new techniques, the role of the Ukrainian national mentality in the*

*work of O. Dovzhenko, a detailed biography of the artist and aesthetic categories around which the films of O. Dovzhenko are built).*

**Keywords:** *film discourse, film criticism, cinema, cinema art, film industry, cinema, reception.*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.